

**HET/////////
UTRECHTS
ARCHIEF//
//////////**

**Onderzoek Utrecht tijdens de Tweede
Wereldoorlog op een educatieve fietstocht
door de stad**

Mei 1940, Utrechters te fiets bekijken de bekendmakingen over luchtaanvallen bij het stadhuis.

Utrecht in de Tweede Wereldoorlog: educatieve fietstocht

Duur: 1 uur en 45 minuten

Locatie: Hamburgerstraat 28 en verscheidene locaties door de binnenstad, Utrecht-Noord, Utrecht-Zuid en Utrecht-Oost.

Kosten: €150

Vorbereiden fietstocht:

- Volg bij voorkeur voorafgaand aan de fietstocht de Introductieles Utrecht in de Tweede Wereldoorlog (maar dit is niet verplicht);
- Deel de klas in groepjes in, 4 à 5 leerlingen per groepje. **Liefst kinderen met verschillende kwaliteiten door elkaar** (goed kunnen lezen, luisteren, samenwerken, navigeren, leiding nemen, tekenen, enzovoort);
- Organiseren van voldoende begeleiding tijdens de fietstocht (1 begeleider per groepje, het archief levert 2 begeleiders). De eigen leerkracht blijft bij voorkeur beschikbaar als vliegende keep. Het is handig wanneer alle begeleiders een mobiele telefoon bij zich hebben met het nummer van de leerkracht. Zij kunnen dan zo nodig contact opnemen.

Korte inhoud:

De leerlingen maken een fietstocht door de stad, waarbij ze stoppen op verschillende locaties. Daarbij volgen zij het verhaal van een historische Utrechter tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ze maken daarbij tegelijkertijd kennis met een specifiek aspect van de oorlog in Utrecht, zoals bijvoorbeeld verzet, collaboratie of onderduik.

Inleiding (10 minuten):

De leerlingen en hun begeleiders worden ontvangen op het plein van Het Utrechts Archief, op Hamburgerstraat 28. Dit is het startpunt en ook het verzamelpunt aan het einde van de les. Daar krijgen de leerlingen en hun begeleiders instructies van de archiefdocenten. Ze krijgen ook een iPad, een opdrachtenboekje, potloden en een routekaart.

Kern (maximaal 90 minuten):

De leerlingen hebben 90 minuten de tijd om hun route af te leggen. Per locatie krijgen de leerlingen op de iPad een audiofragment te horen, waarin de historische Utrechter iets vertelt over de locatie en zijn/haar leven in de Tweede Wereldoorlog in Utrecht. Daarna geeft een verteller de leerlingen kort de historische context die bij het verhaal van de historische Utrechter hoort. Na het beluisteren van het audiofragment kunnen de leerlingen beeldmateriaal uit het archief bekijken. Daarna maken ze een aantal opdrachten over wat ze zojuist hebben gezien en gehoord.

De groepjes die binnen 90 minuten klaar zijn kunnen terugkeren naar Het Utrechts Archief, daar kunnen zij een bonusopdracht maken. Dit is een digitale speurtocht op de iPad, waarbij de leerlingen leren hoe ze informatie kunnen zoeken en browsen op de website van Netwerk Oorlogsbronnen.

Afsluiting (5 minuten):

De leerlingen en de begeleiders verzamelen zich op het plein van Het Utrechts Archief. Daar kunnen ze de iPads, klemborjdes, potloden en routekaarten inleveren bij de archiefdocenten en kort nabespreken hoe ze de fietstochten ervaren hebben.

Relevante kerndoelen:

Mondeling onderwijs

- 1 De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- 2 De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.
- 3 De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Schriftelijk onderwijs

- 6 De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.
- 7 De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.
- 9 De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Oriëntatie op jezelf en de wereld > mens en samenleving

- 35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- 38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Oriëntatie op jezelf en de wereld > tijd

- 51 De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.
- 52 De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van het volgende tijdvak: wereldoorlogen.
- 53 De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.